

Pravno zastopanje.

Nizek odstotek ljudi je v civiliziranem svetu, ki še niso potrebovali pravnega zastopnika. Komplikiranost sodobnih socialnih in ekonomskih razmer ter zakonov naravnost nalaga človeku, da ima za razne pravne spore, nejasnosti in težkoče svojega pravnega zastopnika — kakor za svoje zdravje zdravnika. In nobeno čudo ni, da so postali ravno pravniiki in zdravniki eni najbolj uvaževanih in najbolj spoštovanih članov človeške družbe. Do njih, oziroma do njihovega znanja, poštenja in del, vrednih zaupanja imajo ljudje neko posebno višje čustvo, ki je tako močno, da jim morejo mnogi mirne duše in čisto brez vsakega premišljevanja neomejeno zaupati svoje življenje, imetje, eksistenco, skrivnosti, bolesi, načrte in nade, naravnost vse.

V tujini in pri nas je postal ravno radi navedene karakteristike advokatski stan zelo ugleden in mnogi njegovi predstavniki zavzemajo najodličnejše položaje v državi, narodu in v vseh njegovih organizacijah ter institucijah. Tudi mi, ki poznamo med advokati sijajne primere poštenja, pravicoljubnosti, znanja, širokogrudnosti, kulture in dobrote, smo smatrali za povsem opravičeno, da jih družba dviga in postavlja v prve vrste.

Medtem so postali težki in čudni povojni časi z vsemi svojimi znamenji in še bolj neznanimi znanilci, ki so nastali v vseh stanojih in v vseh družabnih slojih. Pri tem ni število na žalost niti advokatski stan. Iz vrst sodnikov, odvetnikov in mnogih drugih ljudi, zlasti pa iz gospodarskih krogov, se večkrat čujejo težke pritožbe proti posameznim članom odvetniškega stanu, ki s svojim delom niso v čast ne samo pravi, temveč tudi ne družbi, v kateri zavzemajo, kot to sami vedo, odlično stališče. Te pritožbe pa so prav težke. Trgovci, obrtniki, kmeti in navaden državljan bi mogli grešiti — recimo — radi nepoznavanja predpisov, zakonov in prava; no, odvetnik, ki se je pripravil in posvetil svoje življenje pravi in pravnemu zastopanju, bi moral paziti, kaj dela, kajti vestnost bi morala biti njegova glavna karakteristika.

Zivljenje je težko in mi razumemo, da more v bedi človek in celo odvetnik napraviti tudi zlo. Na žalost pa so slučaji, da nastajajo v javnosti pritožbe tudi proti odvetnikom, ki bi mogli biti radi vsega materialnega položaja čisti, svetli in pravi vzor svojim tovarišem.

Vemo, da v gospodarskih krogih niso sami svetniki in da bi se dalo tudi tu mnogo povedati. No, vendar si ne moremo zamašiti ušes pred pritožbami iz teh krogov nad raznimi pravnimi zastopniki. Ali ni težka pritožba, da pravni zastopnik zastopa hkrati stranko in protistranko, bolj seveda ono, na kateri ima več interesa. Ali ni strašno, da pada na nekega pravnega zastopnika sum, da se je v golovem egoističnem nagonu težko pregrešil proti zakonu, radi česar prideje navadni smrtniki pred sodišče in tako dalje, o čemer bi mogli najbolj pripovedovati odvetniki sami, ki pa so mnenja, da radi kolegijskih razlogov ne morejo javno nastopiti in preganiti nekatere temne pojave iz svojih vrst.

Uverjeni smo, da zasluži ogromna večina advokatov vse spoštovanje, vendar pa moremo odkrito reči, da je nekoliko izjem omajalo zaupanje v njihov odlični stan. Za to niso upravičeni nobeni kolegijski obziri, temveč bi se morale odvetniške zbornice resno baviti s tem vprašanjem in v interesu svojega stanu obvestiti o tem javnost. Ni pravilno, da radi nevednih posameznikov trpi celota in izgublja svoj ugled. Mnenja smo, da bi taka iniciativa iz odvetniških vrst našla svoj odmev tudi pri kompetentnem deželnem sodišču, ki je, čeprav prenatrpano kakor vsa naša sodišča z delom, pa bi gotovo še našlo čas, da rešuje to vprašanje, ki je tako važno za pravo in za vzvišenost pravnega zastopanja.

Te besede je napisal Jug. Lloyd v prvi vrsti na naslov hrvatskih odvetnikov. Mislimo pa, da tudi za naše slovenske odvetnike te besede niso brez vsake vrednosti in zato jih objavljamo tudi mi.

Politične vesti.

= Nesoglasje v komisiji za pomorsko razorožitev. Seja pripravljalnega odbora za pomorsko razorožitev je končala s težkim nesoglasjem. V imenu angleške vlade je namreč izjavil lord Cecil, da nikakor ne more sprejeti francoskega predloga o pomorski razorožitvi. Isto stališče je zavzel tudi ameriški delegat. Japonski delegat je sicer izjavil, da smatra francoski predlog kot možno podlagu za diskusijo, toda angleški in ameriški delegat sta vztrajala na svojem stališču. Diplomatični krogi smatrajo, da je nesoglasje nepremosljivo in da hočejo velike pomorske sile rešiti vprašanje pomorske razorožitve na posebni konferenci. — Jugoslovanski delegat je glasoval za francoski predlog.

= Dr. Seipel postane škof v Gradcu. »N. W. Journal« poroča, da delajo v krogih škofskih konzistorialnih svetnikov na tem, da bi bil izvoljen za škofa v Gradcu, kancelar Avstrije dr. Seipel. Graška škofija je namreč sedaj prosta in upravlja jo kot pomožni škof vojaški prošt Paovlihowski. Z ozirom na slabo zdravje bi dr. Seipel demisioniral kot kancelar in postal graški škof. V tem smislu da deluje tudi kardinal Piffl. — V krščansko-socialnih političnih krogih pa izjavljajo, da jim o izvolitvi dr. Seipela za graškega škofa ni nič znano.

= Dr. Ude, kandidat gospodarske stranke je od kandidature odstopil. V sedanjem volilnem boju v Avstriji je imela posebno lepe uspehe gospodarska stranka, ki jo vodi duhovnik dr. Ude. V Avstriji so pa ljudje večini strankarskih prepisov ravno tako siti, kot pri nas in dr. Ude, ki je nastopil proti temu strankarstvu je imel zato tudi precejšen uspeh. Nova gospodarska stranka je pridobivala prištev v prvi vrsti iz meščanskih krogov, vled tega je tudi grozila meščanskemu bloku od gospodarske stranke največja nevarnost. Glavni propagator meščanskega bloka pa je krščansko-socialna stranka in zato je naravno, da je skušal z vsemi sredstvi onemogočiti kandidaturu dr. Udeja. In to ji je tudi uspelo. Ker mora po kanonskem pravu imeti vsak duhovnik za kandidaturu dovoljenje škofa, v čigar diecezi kandidira in ker kandidira dr. Ude v sedmih škofijah in bi torej moral imeti dovoljenje vseh sedmih škofov, ni dobil niti od enega škofa dovoljenja za kandidaturu in zato je moral od kandidature odstopiti. Dr. Ude pa kljub temu nadaljuje svojo agitacijo za gospodarsko stranko in zato je več kot dvomljivo, če bo nesvobodni nastop škofov krščansko-socialni stranki prinesel uspehe, katerih se nadeja. — Slučaj, ki se je pripetil pri zadnjih oblatnih volitvah na Kranjskem, se je torej sedaj ponovil v Avstriji.

= Zanimiv proces. Drugi dan Zanimivnega procesa so bili zaslišani izvedenci, ki so izpovedali, da bi Zanimibi iz svoje izvrstno puško prav lahko zadel svoj cilj skozi luknjo v okenjski šipi, obrnjeni proti palači Chigi. Ta izpoved pa je bila nepotrebna, ker je Zanimibi že sam priznal, da si je bil zvest svojega cilja. Razprava je postala živahnija, ko je bil zaslišan kot priča tedanji policijski ravnatelj Moneada, od katerega so branitelji zahtevali, naj jim pove, odkod je dobil svoje informacije o namerah Zanimibijev. Moneada se je zavaroval proti tem vprašanjem z uradno tajnostjo. Branitelji generala Capella je protestiral proti raznim trditvam, da je Capello zarotnik. Vojaški pravni zastopnik je trdil, da ni mogoče prisiliti kake priče, da bi izdala uradno tajnost. Branitelji so še razkrinkali vlogo provokatorja Quaglije ter zahtevali, da interesi vsega fašizma in Mussolinija samega zahtevajo, da se postavi vsa zadeva v jasno luč. Policijski ravnatelj se je omejil le na to, da ni imel pred dnevi atentata nikakega stika s Quaglijo. Nato je bil zaslišan Zanimibijev sobotženec Ducci, ki je priznal, da je propagiral protizidarstvo in da je dajal Quagliji in Zanimibiju denar.

= Vsebinska note velesil kantonski vladi. V ponedeljek popoldne so konzuli Anglije,

Moralne posledice.

Od vseh zmot, ki jih je tekom svetovne vojne zagrešilo nemško vrhovno poveljstvo, je bila najpomembnejša ta, da je bilo nesposobno razumeti pomen vojne za Združene države. To je menda najmarkantnejši primer kratkovidnosti, ki gradi vojno politiko le na presojo sil, ki se vojne direktno udeležujejo. Nemci sploh niso vpoštevali, kaj pomeni vojna s 120 milijoni ameriškega naroda, oboroženega z vsemi pridobitvami znanosti in razpoložajočega s sredstvi, ki jih je nudila večinoma nedotakljiva ameriška celina. To priča o popolnem nepoznanju elementarnih sil, združenih v celoto, kakršne so Združene države; da so si namreč domisljali, da bodo te sile z lahkoto uničili s podmorskimi čolni. Kako kruta je bila nemška vrhovna komanda, ki je na temelju te kratkovidnosti gnala junaški nemški narod, ki je bil že utrujen in izčrpan od vojne, proti svežemu, močnemu in neizprosno sovražniku!

Materijalne pomoči, ki so jo nudile Združene države zaveznikom, ne smemo preveč podčrtavati. Vse, kar je bilo mogoče poslati, je bilo poslano tako hitro in v toliki množini, kolikor je bilo mogoče. Toda če se fizična sila Zveznih držav ni v veliki meri udeležila vojne, če je n. pr. majhno število Nemcev ubila ameriške reke, so bile materijalne posledice udeležbe Zveznih držav v vojni vendarle odločilni moment v tem velikem konfliktu.

Amerikanski historiki bodo menda potrebovali še precej časa, predno bodo svojim potomcem točno razložili, zakaj so se Zvez-

Amerike, Francije, Italije in Japonske izročili znanjem ministru kantonske vlade Cenu enako glasečo se noto vsled dogodkov v Nankingu. V tej noti zahtevajo: 1. da se strogo kaznujejo za nankinske dogodke odgovorni oficirji in vsi krivci da se vrhovni poveljnik kantonske armade pisмено opraviči za dogodke in da da zagotovilo, da se v bodoče ne bodo ponovili nobeni napadi proti tujcem in 3. da kantonska vlada popolnoma povrne storjeno škodo in plača rodbinam ubitih odškodnino. — Nota ni sestavljena v ultimativnem tonu in je v tem oziru prodrlo francosko stališče. V posebnem komentarju k noti izjavljajo konzuli, da nota niti najmanjše neče kršiti kitajske suverenosti in da velesile verujejo v prijateljska čustva kitajskega naroda do velesil. Zahteve velesil zato tudi niso naperjene proti kitajskemu narodu, temveč mnogo prej proti onim trajnim tujim vplivom, ki so nankinske dogodke povzročili. — V šangajskih kantonskih krogih je nota velesil vzbudila silno ogorčenje. Kantongi izjavljajo, da morajo velesile, če zahtevajo povrnitev škode za nankinske dogodke, povrniti tudi same škodo, ki je nastala vsled bombardiranja Nankinga. Sicer pa sme škodo določiti samo mešana komisija, v kateri bodo tudi Kitajci.

= Severna kitajska armada ne napreduje. Kakor sklepajo iz zadnjih poročil iz Pekinga, se severni četami ni posrečilo prekoriniti Jangcekianga in da ima kantonska armada še vedno v oblasti železnice in Nankinga v Šangaj. Po drugih poročilih pa se je severna armada približala že do 160 kilometrov do Hankava. Uradno poročilo ameriškega admirala v Šangaju trdi, da nameravajo Kantongi prenesti sedež svoje vlade v Nanking. Pred Šangajem je zasidrana največja mednarodna mornarica, kar jih je bilo kdaj

v kitajskem vodstvu. Ta mornarica obsega 171 vojni ladij in sicer 76 angleških, 48 japonskih, 30 ameriških, 10 francoskih in 4 italijanske ter po ena španska, portugalska in nizozemska. Od teh ladij je zasidranih 48 neposredno pred Šangajem. Japonska vlada je dalje poslala še štiri križarke na Kitajsko. Štirje japonski rušilci pa so na potu proti Hankavu. Dalje so poslali Japonci močno vojaško ojačenja na mandžursko železnico. Iz Anglije sta prispela na novo še dva bataljona s pomožnimi četami.

= Kaj pravijo Angleži o bitki med severnimi in južnimi kitajskimi četami. O zadnji bitki pri Čakiangu poroča »Daily Mail«, da je bila to velika vojaška katastrofa in da ni bilo povsem jasno, katere čete so bile bolj preplašene, ali severne, ko so zapazile svoje zasledovalce v taki bližini, ali pa južne, ko so videle, da so obdane od treh strani. Pričela se je divja dirka do Jangcekianga, kjer so z lahkoto zmagale kantonske čete. Nekaj silnega se je pripetilo tudi drugi kantonski armadi pri Fukavu. Kakor vidimo torej, da o kakem resnem porazu kantonskih čet ni niti govora in da si angleške vesti pri tem same nasprotujejo. Najbrže gre tu le o manjvazne praske med prednjimi stražami severne in južne armade.

= Holandski socialni demokrati zahtevajo pojasnilo. Kakor poročajo iz Pekinga, je holandski poslanik, kot predsednik diplomatskega zbora v Pekingu, dovolil kitajski vojaštvu vstop v poslaniški okraj, pri čemer je bila izvršena preiskava v ruskem poslaništvu. Predsednik socialističnega kluba v holandski zbornici Albarda, je stal zunanemu ministru vprašanje, če je stori to poslanik v okvirju svojih dolžnosti in v sporazumu z diplomatskim zborom ter na podlagi soglasja z vlado.

Prof. Rajko Nahtigal -- petdesetletnik.

Danes (14. aprila) slavi petdesetletnico rojstva univ. prof. dr. Rajko Nahtigal, ena najmarkantnejših osebnosti naše univerze.

Rodil se je v Novem mestu l. 1877. kot sin ondočnega gimn. profesorja. Že na gimnaziji, ki jo je obiskoval v Ljubljani, se je živo zanimal za jezikoslovje, tako da je prišel na dunajsko univerzo k znamenitima učenjakoma Jagiću in Jirečku s temeljito pripravo. Za doktorja filozofije je bil promoviran l. 1901. Odsel je za dve leti na študije v Rusijo. Tu se je seznanil s sloviti filologi, predaval na sejah slovansko-filološke komisije o vprašanjih cerkv-slovanskega prevoda svetopisemskih knjig starega zakona (kar je izšlo tudi v tisku) in bil pri ustanovitvi dialektološke komisije v Moskvi. Vrnivši se na Dunaj je tu poučeval ruščino na zavodu za orientalske jezike, na eksportni akademiji in drugod. Za znanstveno delo so napočili boljši časi, ko je postal l. 1913. profesor na graški univerzi. Kot štrlečev naslednik je dobil tu stolico slovanske filologije s posebnim ozirom na slovanski jezik in književnost. Znanje o njegove razprave o brižinskih spomenikih v mariborskem Časopisu za zgod. in narodop. in v Časopisu za slov. jezik, književnost in zgodovino, ki ga je ustanovil skupno s Kaspertom. L. 1917. je potoval na vabilo albanske literarne komisije v srednjo Albanijo, kjer je po raziskovanju elbasanskega dialektu ugotovil, da je to narečje najbolj prikladno, da se sprejme za albanski književni jezik.

L. 1917. je postal Murkov naslednik na graški stolici za splošno slovansko filologijo in ko se je v Ljubljani ustanovila univerza, mu je bila poverjena tu ista stolica. Cela vrsta spisov iz območja slovanske in slovenske filologije, ki so izšli in izhajajo po najrazličnejših glasilih, in njegova obširna knjiga o ruskem akcentu (Heidelberg 1922) pričajo o njegovi neumorni znanstveni delavnosti.

Svojo agilnost pa je razširil tudi na polje organizacije znanstvenih podjetij. Kot član vseučiliške komisije je pomagal ustanavljati našo Almo mater; bil je prvi dekan filozofske fakultete, osnoval je seminar za slovansko filologijo in ga uspešno vodi, tako da je biblioteka s svojimi 17.000 zvezki neprecenljive važnosti ne samo za tukajšnje,

marveč tudi za inozemske slaviste, ki jo vsako leto pridno posejajo. Omenil sem že ustanovitev Časopisa za slov. jezik, književnost in zgodovino; po njegovi zaslugi je osnovala tudi Znanstveno društvo za humanistične vede, zamelek naše bodoče Akademije znanosti.

Njegovo bogato znanje in njegova prijaznost napravi na vsakega zunanega posetnika slovanskega seminarja globok vtis, nam studentom pa je bil kakor oče. Naj še dodam, da je ob njegovi petdesetletnici izšel VI. letnik Časopisa za slov. jezik, književnost in zgodovino, kjer je med drugo bogato vsebino najti tudi podrobnejše biografije in bibliografske podatke o našem slavljencu, ki mu vsi iz srca želimo: na mnoga leta!

M. R.

DRUGA STRAN SVETINJE.

Prejeli smo in priobčujemo: V polemiki z »Jutrom« piše »Slovenec« dne 12. aprila, da je SLS vsega skupaj izmislila pet najvišjih uradnikov v vsej Sloveniji. Misli je na oba velika župana na t. n. nanačnega delegata in oba prosvetna šefa. Ugotavljamo, da ni res, ker je »Slovenec« namenoma pozabil na vse premeštilce, odstranitve in upokojitve radičevcev.

Poleg tega pa piše »Slovenec« glede nastajanja v šoli, da je bilo pod PP-vlado 14 šolskih nadzornikov odstavljenih (oziroma upokojenih, ter 35 definitivnih učiteljev (10) premeščenih na slabše kraje kakor tudi nepremeščenih na slabše kraje kakor tudi »Slovenec« profesorjev. To so bili sami bivši pod RR-škarije. A kaj se je zgodilo z njimi po zopet vladi? Okrog 30 izmed njih je prišlo zopet nazaj ali na isti kraj ali pa na primerni kraj kakor je bil prejšnji. Seveda niso prišli vsi prav tja, kjer so prej bili, ker je bilo treba gledati, da se ne gode nove krivice, ko ni nikjer določeno, od kdaj naj se začne reparacije. Oni pa, ki se niso prišli takoj na kraj, ki bi jim bil primeren, bi bili to dosegli polagoma ali po razpisu.

In sedaj vprašam: Kaj se je zgodilo s bivšim ljubljanskim prosvetnim šefom, ki je bil iz lastnega nagiba popravljal bivšim »Slovenec« na njih prošnje službeni položaj? Odgovor se glasi: Dobil je isto za plačilo, kar njegov prednik za kazen: odstavitev!

S tega stališča se mora »Slovenec« hvala reducirati in kvalificirati po zaslugi.

Prizadeti učitelji.

Iz Churchillovih vojnih spominov.

Vojska se buni.

Demoralizacija v francoski armadi pa je med tem napredovala. Pomanjkanje zaupanja poveljnikom, velike izgube in aktivna defetistična propaganda je vršila svoje delo v vrstah vojakov. V 16. armadnem zboru so se vojaki pobunili — pobuna je bila večidel resnega značaja; nekateri najboljši oddelki so bili inficirani. Divizije so volile vojaške sosvete. Cel polk se je odpravil v Pariz, da zahteva pričetek mirovnih pogajanj. 15.000 pešcev je bilo še pred revolucijo poslanih iz Rusije v Francijo, da bi jih tu oborožili in izvežbali. Te vojske je inficiral politični razvoj v Rusiji. Glasovali so, če naj se udeležijo bitke 16. aprila ali ne in večina je odločila pozitivno. V boju jih je bilo skoro 8000 ubitih in ranjenih. Oni, ki so ostali zdravi, so dvignili javno revolto. En sam stavek njihovega manifesta izdaja propagando mojstrske roke: »Dejali so nam, da smo bili poslani v Francijo, da plačamo strelivo, ki je bilo prodano Rusiji.« Šele artilerija je pokorila te oddelke in udušila revolto.

15. maja je bil Nivelle, ki ni hotel sam resignirati, odstavljen in Pétain je postal vrhovni poveljnik. Nemiri vojaštva so bili pdušeni in red vpostavljen. In preko vsega je bil sprostri tako pajžolan, da ni sovražnik ničesar izvedel o teh dogodkih, dasi je bila cela vrsta ljudi udeležena pri njih.

ne države odločile za vojno 6. aprila 1917. leta in zakaj niso tega storile že poprej. Nemški podmorski čolni so že prej potapljali ameriške ladje; pri potopitvi Lusitanije je utonilo enako število ljudi kakor pri uničenju petih drugih ladij, ki so bile potopljene neposredno pred napovedjo vojne Nemčiji. In kar se tiče stvari, za katero so se zavezniki borili — kaj ni bilo to enako dobro in enako pravično leta 1914 kakor leta 1917. Gotovo je več kot preveč vzrokov sililo Zvezne države l. 1917. v vojno, po tako dolgem čakanju.

Precej neukretna ustava Zveznih držav, velikopotezna in silna mašinerija strank, točni roki, ko so voljeni javni uradniki in zastopniki, dajejo predsedniku Združenih držav mnogo večjo avtokrativno moč, kakor pa jo je imela katerakoli glava katerekoli države pred vojno. Malo je modernih vlad, ki bi lahko tako prezirale mnenje strank, katere so pri volitvah porazile, kakor v Ameriki. Nikjer nima njihov najvišji izvršilni uradnik tako direktno osebno avtoriteto, kakor tam.

Na višku.

Dedni vladarji si slede navadno po preteku četrstoletja. Ves ta čas in poprej, pred zasedbo prestola lahko kritizirajo podaniki lastnosti in dispozicije vladarjev. V državah, kjer je za oblast odgovoren ministrski predsednik, je običajno izvoljen državnik, ki je živel vse svoje življenje pred očmi javnosti, ki je bil n. pr. član zakonodajnega zbora in čigar dejanja je mogoče stalno presojati. Volilni proces v Združenih državah pa neobčajno ovira — če sploh ne onemo-

goča — da bi že dolga leta aktiven politik postal kandidat za predsedniško mesto v Združenih državah. Za voditelja strank se voli običajno dobre državljane dobrih osebnih lastnosti in državljanjskih čednosti, ki se niso nikdar posebno zanimali za politiko ali administrativno in ki so vsled tega brez vsake animozitnosti in zmot, ki jih taka poslenost navadno sama po sebi povzroča. Večkrat se zgodi, da izvoljeni mož sploh ni poučen v državnih zadevah in kljub temu je takoj povišan za prvega človeka v državi. Veterani, ki so izvajali bogve koliko bitk za svojo stranko, vabijo osebnosti brez madežev, da bi visoko dvignila strankni prapor. Zanj izdelajo program in politiko in če je bitka dobljena, ga postavijo za čelno leto na čelo države ter mu istočasno podelijo direktno izvršilno oblast, ki ji, kar se tiče praktične važnosti, ni enake na svetu.

Predsednik Wilson.

Razumljivo ima lahko zgornji odstavek kakor vse bežne generalizacije, celo vrsto izjem. Toda predsednik Wilson gotovo ni bil izjema. Kljub vsej svoji sili in slabosti, kljub izjema. Kljub vsemu temu je bil vendarle poznana veličina v primeru z velikim in močnim narodom, ki ga je l. 1912. povišal za prvega svojega moža. Še večja uganka je bil Wilson ostalemu svetu. In kljub temu je bil priznan, da je bil predsednik Wilson v boju za usodo narodov neprimerno pomembnejša osebnost od vseh drugih.

Dnevne vesti

RAZGALJENA BORNIRANOST.

»Narodna Politika«, glasilo hrvatskih klerikalcev je objavila sledečo žalostno nekulturno beležko:

»Meštrovic, Zmagovalec«

popolnoma gol človek, pride kot spomenik v sredino beograjskih Terazij. V kulturnih doželah skušajo nepristojnost in neestetične dele telesa prikriti s figovim peresom ali pa s trdnim listom, pri nas pa zgine razlika med dostojno in nedostojno »umetnostjo«. Tako se je zgodilo, da je Meštrovic mestu Zagrebu prodal za lepe bele denarce »popovški« spomenik Jurja Strossmayerja, a evo, v Beogradu je prodal protipopovskega golega človeka. V resnici, dober trgovec.

Na te divno barbarske in prostaške besede si dovoljujemo malo pripombo. Pomilujemo vse tiste ljudi, ki se pohujšujejo, če vidijo človeka tako upodobljenega, kakor ga je Bog ustvaril.

Pri tem pa je najbolj žalostno to, da se ti ljudje moralisti zgražajo nad kipom golega človeka, da se pa niti najmanj ne sramujejo razgaliti pred vsem svetom vso umazano nagoto lastne duše.

— Bizantološki kongres v Beogradu so se od Slovencev poleg dr. Stele-ta, dr. Radojčića in dr. Zupanića udeležili kot referenta tudi dr. Milko Kos, izr. prof. na ljublj. univerzi in dr. Baldwin Saria, izr. prof. na ljublj. univerzi. — Ni se pa udeležil bizantološkega kongresa dr. Izidor Cankar, ker se nahaja na študijskem potovanju v Španiji.

— Bizantološki kongres se je predvčerajšnjim nadaljeval. Zborovali so posamezni odseki. V enem od odsekov je govoril profesor ljubljanske univerze dr. Karel Ostir. Dr. Ostir je predaval o predtrakijskem izvoru besede Bizanc. Na kongresu je prisel tudi rektor ljubljanske univerze dr. Fr. Lukman.

— Kongres učiteljev meštanskih šol. Začetkom meseca julija se vrši v Osijeku kongres učiteljev meštanskih šol iz vse države. Za kongres vlada veliko zanimanje.

— Znižana voznina za obiskovalce Primorja. Prometno ministrstvo je izdalo odredbo, na podlagi katere je dovoljena otrokom, ki potujejo s svojimi starši v Primorje polovična voznina, oziroma, če potuje s starši več otrok, četrtinska.

— V trgovinskem ministrstvu se pripravljajo ukaz o razvrstitvi in premeščenju uradnikov.

— Seja veterinarskega sveta. Poljedelski minister je odredil da se skliče seja veterinarskega sveta. Seja se bo vršila v veterinarskem odseku poljedelskega ministrstva v Beogradu. Gre za končno redakcijo izdelanih zakonskih načrtov ki se nanašajo na veterinarsko službo in ki se imajo predložiti v kratkem narodni skupščini.

— Vstop hrvatskih učiteljev v UJU. Danes se vrši v Zagrebu seja hrvatskega učiteljskega društva, na kateri se bo sklepalo glede vstopa hrvatskih učiteljev v UJU. V izvršni direktorij pogovorov odputuje predsednik UJU Vlada Petrović dne 29. aprila v Zagreb.

— Klinične bolnice. Na predlog prosvetnega ministrstva je izdana zakonska naredba, na podlagi katere smejo uporabljati klinične bolnice, ki spadajo pod kompetenco prosvetnega ministrstva dohodke iz uplačil bolniških stroškov za kritje svojih režij.

— Oprostitev od poštne taks. Na podlagi novega finančnega zakona je oprostil minister pošt in brojara državno hipotekarno banko od plačevanja taks za vse njene pošiljke.

— Pravilnik o posredovanju zaposlovanja delavcev. Ministrstvo za socialno politiko je imenovalo komisijo, katere naloga je, da izdela načrt novega pravilnika o posredovanju zaposlovanja delavcev. Pravilnik stopi v kratkem v veljavo.

— Disciplinarna sodišča za učitelje. V prosvetnem ministrstvu se vrši te dni konferenca referentov, ki bo pretresala novi pravilnik o organizaciji disciplinarnih sodišč za učitelje.

— Premeščenja sodnikov. V ministrstvu pravde se izdeluje ukaz o premeščitvi večjega števila sodnikov v Sloeniji, Hrvatski in Slavoniji. Ukaz bo v par dnevih podpisan.

— Za Velikonočne praznike si usojamo kar najljubše prosi. p. n. usmiljena srca, da se spomnijo nas najbednejših slepih s kakršnimkoli darilom. Milodare (v denarju ali blagu) sprejema Podporno društvo slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

— Poletna sezona na Jadranu se je deloma že pričela. V Rabu je že 150 tujcev, v Cirkvenici 200. Za po Veliki noči je prijavljeno v Sušaku še večje število tujcev.

— Opozorilo izletnikom. Sedaj v spomladanskem času se žal čisto dogaja, da napravijo običajni nedeljski izletniki dokaj škodo v prosti naravi: nesmiselno trgajo in pulijo cvetke, hodijo po tratah, njivah in gajih, koder ni nobene poti, lomijo veje, teptajo setve, sploh se vedejo prostaško in divjaško. Zlasti velika škoda se lahko dogodi s hoteli nehoti zanetjem ognjem. Tako n. pr. so taki običajni izletniki v pomladanskem času zanetili že večkrat požar v gozdnih parcelah na Grmadi. Zato resno opozarjamo naše izletnike, da naj nikar ne mečejo proč tleh utrinkov in ogorkov cigaret ker s tem lahko povzročijo veliko škodo na mladih gozdnih nasadih. Sploh pa prikaže vsa javnost, da se bodo naši izletniki vedli tako, kakor pristojna olikanim ljudem. Le tako se moremo nadeti, da bo prebivalstvo na kmetih z večjo ljubeznivostjo in uslužnostjo šlo izletnikom in turistom na roko kakor daleč.

— Slovenska banka ne pride v konkurso. Iz Zagreba poročajo: V ponedeljek so imeli ustanovniki pooblaščenec in upnikov Slaven-

ske banke sestanki, na katerem je podal sekvester dr. Aleksander Horvat izbrpno poročilo o momentanem stanju Slavske banke. Udeleženci so prišli na podlagi tega poročila do prepričanja, da stanje Slavske banke ni tako slabo kot se je mislilo. Vsled tega so soglasno sklenili, da se ne sme dovoliti, da bi prišla banka v konkurso ter so vložili na sodišče predlog, da se odgodi rok za poravnavo izven konkurza do dne 21. maja. Sodišče bo nato gotovo pristalo.

— Nepričakovani uspehi. Iz Washingtona poročajo, da je bilo pri pobijanju alkoholizma, odkar je stopil v veljavo prohibicijski zakon 49 državnih nameštencev ubitih in 24.018 avtomobilov ter 839 ladij v skupni vrednosti nad 62 milijonov dolarjev ter 5 in pol milijonov galona alkohola zaplenjenih. Zaradi prestopkov policijskega zakona je bilo aretiranih nad 300.000 oseb.

— Pljuvanje na budimpeštanskih ulicah prepovedano. Iz Budimpešte poročajo: Mestna uprava hoče pospeševati čistočo na ulicah. Ugotovljeno je, da običnost na cestah tako pljuje, da žali to estetični okus in škoduje zdravju. Vsled tega je izdala policijska direkcija odredbo, po kateri je pljuvanje po cestah strogo prepovedano. Pljuvati se sme samo v kanale. Kdor bo pljunil na cesto, bo kaznovan na licu mesta z denarno globo 5 pengő. Policijski stražniki bodo dobili v to svrhu bloke ter bodo pooblašteni, da bodo inkasirali proti potrdilom globe.

— Državni monopol na cepivo za Rumunskem. Rumunska vlada je izdala nov pravilnik o cepljenju zoper nalezljive bolezni. Z novim pravilnikom je uveden na cepiva državni monopol. Cepiva se bodo smela prodajati, importirati in eksportirati odsej samo z dovoljenjem ministrstva za zdravstvo.

— Ustanovitev mednarodne diplomatske akademije v Parizu. V Parizu se je formalizirala komite za ustanovitev mednarodne diplomatske akademije. Akademija bo razpolagala s 180 sedeži, ki se oddajo na prominentne osebnosti iz vseh držav.

— 75-letnica trgovinske zbornice v Budimpešti. Iz Budimpešte poročajo: Budimpeštanska trgovinska zbornica je praznovala te dni 75-letnico svojega obstoja.

— Senzacionalen francoski izum. »Matin« poročajo, da je ugotovil inženjer Audibort pri poizkusih, da bi produciral iz premoga petrolej, da je mogoče producirati iz ene tone kakršnegakoli premoga, če se razgreje na 1100 stopinj 750 kg najboljšega antracita in 75 kub. metrov plina.

— Borba zoper nenravnost v New Yorku. A. E. Smith, guverner države New York je sankcioniral zakon, ki pooblašča policijske oblasti, da zapro gledališča ter aretirajo ravnatelje in igralce, če se predstavljajo nenravne igre, oziroma če je predstava sama nenravna.

— Angleški zdravniki na Čehoslovaškem. Te dni prispe na Čehoslovaško skupina 25 angleških zdravnikov, ki namerava obiskati razna čehoslovaška kopališča in zdravstvene inštitute. Angleški zdravniki ostanejo na Čehoslovaškem 14 dni.

— Mednarodni kongres psihijatrov. Dne 13. in 14. junija se vrši na Dunaju mednarodni kongres psihijatrov.

— Samomorilna manija v Berlinu. V poslednjem času je zavladovala v Berlinu pravcata samomorilna manija. V terek je izvršilo v mestu 18 oseb samomor. Vsega skupaj se je preselilo v minulem mesecu v Berlinu prostovoljno na drugi svet 147 oseb. Opaža se, da narašča posebno število mladoletnih samomorilcev.

— Slabo vreme v severni Italiji. Po tridentski pokrajini divja silna nevihta. V gorah je zapadel visok sneg. Mestoma je ukinjen promet. Pri Presoljanu je razdejal snežni plaz 60 metrov ceste. V Turinu je bil ustavljen na raznih krajih mesta promet. V pristanišču v Livornu so odrgali valovi neki parnik, ki je bil precej težko poškodovan.

— Enajst rudarjev zasutih. Iz Londona poročajo: V rudniku Bamsley se je pripetila eksplozija vsled katere je bilo 11 delavcev zasutih. Trije so bili ubiti, trije pa težko poškodovani.

— Velika železniška nesreča v Bernu. Na glavnem kolodvoru v Bernu se je pripetila te dni velika železniška nesreča. Trčila sta dva delavska vlaka. Pri tem so bile 3 osebe ubite 15 pa poškodovanih. Neki uradnik je zblaznel. Nesrečo sta zakrivila baje strojevođa Hudeček in kurjač Kalaček, ki sta bila aretirana.

— 25 oseb se je zastrupilo s pokvarjenim mesom. V Wendelu na Westfalskem se je zastrupilo 25 oseb s pokvarjenim mesom. 14 jih je bilo prepeljanih v bolnico. Kot so ugotovili zdravniki, zastrupljenje ni nevarno.

— Nesrečna smrt 15 letne deklice. 15letna služkinja Ilonka Hagény je likala te dni z likanikom na spiritu perilo. Na nepojasnjen način je prišel spirita na njeno obleko ter se užgal. Deklica je drvela vsa v plamenih v sosednjo sobo. Sostanovniki so zakričali, naj se vleže na tla. S preprogami in rjuhami so ogenj ugasili. Deklica je zadobila tako težke opekline, da je poškodbam podlegla.

— Kmeti nemiri v Bosni. Te dni je prišlo v selu Kurmici v Bosni do velikih kmetijskih nemirov. Zbralo se je nad 1000 seljakov iz 6 vasi. Kmetje so hiše novonaseljenih kmetov porušili oziroma zažgali. Treba je bilo rekvirirati močan oddelek orožništva, da je bil vzpostavljen zopet mir in red. Ker je bilo nekoliko kmetov utaknjenih v zapor, je prišlo v Zvornik 500 kmetov, ki so zahtevali, da se aretovanci zopet izpušče, kar se pa ni zgodilo.

— Vlak v plamenih. Iz Bukarešte poročajo: Pri Ogradu, naedaleč od Ploesti v Rumuniji, je skočil neki vlak s petrolejskimi tangi s tira. Petrolej se je užgal, ogenj se je razširil na ves vlak. Pri tem je poginilo šest oseb, več jih je pa težko poškodovanih.

— Glavni dobitek v znesku 250.000 Din je zadel prodajalka srečk na Sušaku Rafajla Benedettia.

— Zlato na cesti. Te dni so posipali v Vodmanu v južni Češki cesto. Materijal so dobili iz bližnjega kamnoloma. Ko so razbijali kamenje, so našli tanke ploščice kovine. Delavci so mislili sprva, da so ploščice brez vrednosti ter so jih metali proč. Pozneje se je ugotovilo, da gre za zlato. Zlato je ležalo takorekoč na cesti. Ministrstvo javnih del je dalo zasigurati zlato vsebujoči teren za državo. Vest o najdbi zlata je povzročila med prebivalstvo mpravcato vročico.

— Drzen roparski napad v Ameriki. Na neko tovarno ur v Elginu (Illinois) roparji. dni drzen roparski napad. O polnoči je udrl večje število banditov v lokal. Banditi so oropali vse goste. Nastala je nezasiščena panika, vsled katere je bilo več oseb težje oziroma lažje ranjenih.

— Ameriško poslaništvo v Parizu zastraženo. Ameriško poslaništvo v Parizu straži večje število tajnih detektivov, ker se boje demonstracij ali pa celo atentatov na poslanišnika povodom agitacije v prilog italijanskih komunistov Szaka in Vanzettija.

— Roparji opleni tovarno. Kot poročajo »Daily Mail« iz New Yorka so udrl te dni v neko tovarno ur v Elginu (Illinois) roparji. Roparji so razorožili tri policijske stražnike ter pobegnili s plenom 20.000 funtov šterlingov.

— Sprevod 10.000 zločincev. Te dni je bil v Chicagu pogreb nekega razbojnika, ki je poginil v borbi z nekim policijstom. Pogreba se je udeležilo okoli 10.000 zločincev. V povorki se je nahajalo 22 avtomobilov z venci, ki so reprezentirali vrednost 30.000 dolarjev. Razbojnik je bil pokopan v srebrni krsti.

— Skandalozni prisori pri tekmi krasotice v Berlinu. V Sportni palači v Berlinu je prišlo te dni do velikega škandala. Vršla se je proslava »poletne kraljice Berlina«. Tekom prireditve so se imele razdeliti nagrade sto najlepšim Berlinčankam. Ko so prikorakale navodne krasotice na oder, je prišlo do velikega kravala. Eden od sodnikov se je izrazil, da toliko grdih žensk še ni videl nikdar zbranih. Nato je jelo občinstvo tako razdar grajati, da Sportna palača, ki je že marsikaj doživela, takega kravala še ni videla. Občinstvo, ki je sicer dovoljeno za podobni »švinclj«, je »krasotice« izvižgalo. Pravijo, da je bil že skrajni čas, da so se ljudje spame-tovali.

— Justična tragedija v Varšavi. Dve leti pred svetovno vojno so našli v Varšavi umorjenega 17-letnega sina poljskega magnata Chranowskega. Kot dozdveni morilec je bil aretirani svak umorjenega grof Ronitier. Grof Ronitier je bil obsojen na večletno ječo. Ko so vikorakale nemške okupacijske oblasti pa so ga utaknile zopet v ječo. Grof Ronitier je neprestano zagotavljal, da je nedolžen. Pred par meseci mu je bil ostanek kazni odpuščjen. Grof Ronitier dolži sedaj nedavno odpuščjenega šefa varšavske mestne policije Kurnatowskega, da je imel velik materialen interes na tem, da ga spozna sodišče krivim. Oče umorjenega, torej tast umorjenega je razpisal za dokaz, da je grof Ronitier kriv, nagrado 25.000 rubljev. Teh 25.000 rubljev je hotel Kurnatowsky na vsak način zaslužiti, vsled česar je vodil preiskavo zoper obtožence zelo pristransko in tendenciozno. Tudi žena obsojenca grofica Ronitier je za-trjevala, da je njen soprog nedolžen. Pred 2 letoma se je je lotila težka duševna depresija, vsled česar je izvršila samomor. Grof Ronitier je vedno trdil, da ga je uničil kriminalni uradnik Kurnatowsky. Sedaj hoče doseči obnovo postopanja. Za proces vlada posebno v poljskih krogih izredno zanimanje.

— Marekovo nogo hoče kupiti neka dama. Kot poročajo iz Dunaja, je bil obveščen Marekov zagovornik dr. Krassner, da hoče Marekovo amputirano nogo kupiti za vsako ceno neka premožna dunajska dama.

— Neprijeten doživljaj mlade zobozdravnice. Neka nemška zobozdravnica se je peljala z železnico iz Haina v Leipzig. V Magdeburgu je zamudila zvezo. Zato je čakala v čakalnici. Nenadoma je pristopil k njej mlad mož, ki se ji je predstavil kot šef npravnostne policije ter izjavil, da jo mora aretirati, ker jo išče policija že dalje časa radi neke »velike stvari«. Zobozdravnica se je dala speljati na led ter je sledila gospodu policaju, ki jo je aretirai, v njegovo stanovanje. Možakar je namreč izjavil, da jo pelje v svoje stanovanje, ker momentano ni v službi. Med poljo ji je konfisciral pod pretezo; da se hoče zasigurati, da mu ne uide, vozni in prtljažni listek ter bankovec za 50 mark. Na svojem stanovanju je skušal gospod komisar damo kloroformirati, kar se mu pa ni posrečilo, pač pa se je posrečilo zobozdravnici, da mu je izrgala vozni in prtljažni list ter pobegnila. Novčane ni dobila, ker jo je imel gospod komisar v žepu. Zobozdravnica je hitela na policijo, kjer so ugotovili, da je nasledla že opetovano radi goljufije pri kaznovanemu tehniku Gustavu Hafmannu. Fant je bil obsojen zaradi te svoje najnovejše goljufije na dve leti ječe.

— Dvojni samomor v brzovlaku. V brzovlaku Krakovo - Varšava so našli te dni v zaprtem kupeju trupla dveh samomorilcev, nekega visokošolca in neke visokošolke, ki sta se usmrtila s strel iz revolverja. Zapustila sta samo listek, na katerem je bilo napisano: Prošiva, da se naju pokoplje skupno. Identitete zaljubljenega parčka ni bilo mogoče ugotoviti.

Ljubljana.

— Slovensko planinsko društvo v Ljubljani naznanja svojim članom da izdaja v svoji pisarni, Šelenburgova ulica 7-II, potrdila za trikratno polovično vožnjo po državnih že-

leznicah. Člani, ki bi želeli tako potrdilo, naj se zglašijo v društveni pisarni; predpogoj je, da so že dve leti včlanjeni.

— Vlom pri Draščku. V barako pri Draščkovi gostilni v Bohoričevi ulici, kjer ima natakator Borovina spravljanih nekaj jedil in pijač, je vlomil v noči od 11. do 12. t. m. neznan vlomilec, ki se pijače ni dotaknil, odnesel pa je za 250 Din klobas, mesa, cigaret in nekaj perila. V isto poslopje je bil izvršen že pred 14 dnevi manjši vlom.

KAKO JE Z DOBRODELNO LOTERIJO »DOM VBOGIH« V MARIBORU.

Na vprašanje, kako je z dobrodelno loterijo »Dom vboghi« smo prejeli nastopno pojasnilo:

Stanovanjska akcija »Dom vboghi« je bila ustanovljena za spomin poroke Nj. Veličanstva kralja z namenom zgraditi primeren dom za one žrtve stanovanjske bede, ki so si v nezdruhih stanovanjih nalezle še ozdravljivo tuberkulozo. Ob rojstvu prestolonaslednika se je akcija razširila še na poseben dom za zdrave stanovanjske reveže. Z ozirom na človekoljubni in patrijotični namen te akcije je ustanovitelj zaprosil za protektorat Nj. Veličanstva kralja. Kljub temu, da je izvršitev akcije prevzelo društvo Mariborska Gradbena Akcija, je ta že takrat za Maribor tako potrebna akcija našla v vodilnih krogih tako nasprotstvo, da ni bilo mogoče dobiti ne zaprosenega protektorata in ne loterije. Po nasvetu iz Beograda, se je akcija postavila na zadržno podlago, ter se je v to svrhu ustanovila kreditna in stavna zadruga »Mojmir«. Ker so pa prvotni nasprotniki tudi temu poskusu nasprotovali, se je po zaslugi takratnega župana g. Grčarja in takratnega predsednika zadruga »Mojmir« g. inž. Jelenec osnoval poseben odbor na čelu mu minister v p. g. dr. Kukovec, blagajnik g. prof. Ribarič, tajnik g. inž. Jelenec.

Tako je prišlo koncem leta 1924 do prvega stalnega odbora te akcije. Po prvotnem načrtu bi se morala vršiti tombola z veliko ljudsko veselico.

Odbor pa se je odločil najprej za loterijo junija 1. 1925. Tudi odbor je zadel na velike težkoče, ki so ga primorale loterijo dvakrat preložiti (prvič za novo leto 1926, drugič za september 1926).

Vsled naraščajočega nezadovoljstva radi ponovnih preložitve je zadruga »Mojmir« kot za akcijo pravno odgovorna ponovno urgirala pri odboru pospešene izvršitve loterije. G. dr. Kukovec pa je smatral za umestneje celo akcijo likvidirati, ter je kakor znano, celo zadevo lani izročil Mestni občini. Vpoštevajoč protest večine imejiteljev srečk, je zadruga »Mojmir« zahtevala od odbora izročitev cele akcije.

Tako je dne 4. IX. 1926 g. inž. Jelenec kot pooblaščenec odbora izročil pooblaščenca zadruga »Mojmir« blagajniške posle. Zadruga »Mojmir« je takoj odredila zidanje enodružinske hiše kot glavni dobitek v Ketejevi ul.

Takoj po provizorični izročitvi, pa se je pokazala potreba, da bivši odbor s primerne izjavo izročitve te akcije zadrugi »Mojmir« popravi po časopisju povzročene vesti o likvidaciji cele akcije. Zadruga »Mojmir« je v to svrhu zahtevala, da bivši odbor na čelu mu g. dr. Kukovec po listih razglaši predajo akcije zadrugi »Mojmir« in da isti odbor ostane odgovoren za morebitne pogreške in škodo iz dobe njegovega poslovanja. Vkljub ponovnim vabilom od strani zadruga Mojmir, pa se bivši odbor dosedaj še ni odzval tej svoji dolžnosti.

Medtem je zadruga »Mojmir« ustanovila poseben odsek, ki akcijo vodi pod predsedstvom g. inž. Accetto (blagajnik g. Oskar Skušek, tajnik g. Rado Pivka) Novi odbor je v sporazumu z zadrugo smatral za potrebnost v smislu prvotnega načrta najprej izvesti tombolo in še le po popolni dovržitvi sicer že dograjenе hiše tudi loterijo.

Zadruga »Mojmir« ozir. novega odbora torej ne zadene nobena krivda, ako se zdavno določena loterija ni že izvršila in se je cela akcija zavlekla. Dobitki za tombolo določeno na Velikonočen ponedeljek nimajo nič opraviti z dobitki za loterijo. Tombola ima namen pospešiti zanimanje za akcijo samo.

DOPIS.

Podružnica Jugoslovenske Matice v Novem mestu namerava prirediti venec predavanj, katerega je otvoril 11. t. m. g. cand. phil. Fr. Zwitter z obravnavanjem teme »Panevropa in koroško vprašanje«.

G. predavatelj je z logičnimi izvajanjmi predložil, kako naj pravilno razumemo nanevropsko vprašanje, da isto ni samo produkt idealnih mislecev, temveč popolnoma realnih politikov, narodnih gospodarjev in evropskega kapitala. To vprašanje tudi ne more in ne sme biti predmet izigravanja od strani evropskih držav, temveč cilj vseh treznih in dobromislečnih Evropejcev, ker sicer bo Evropa nezdravim padalom ekonomske in politične, s tem pa tudi civilizacijske in kulturne. Evropska vprašanja danes niso več svetovna vprašanja. Edino svetovno evropsko vprašanje je Panevropa, ki je komaj kot celota enakovredna angleškemu imperiju, Rusiji, Ameriki, Rumunemu Vzvodu. Panevropska ideja, spočeta od Mazzinija, se v drugačni obliki vodi iz dunajskega Hofburga, kjer ima predavatelj kot tamkajšnji dijak priliko posvetiti se tudi temu vprašanju, tembolj ko imamo tamkaj zelo agilnega g. Andreja Gabrščka.

Prešel je nato na naša manjšinska vprašanja, podvarjajoč, da se ono v Italiji bistveno loči od koroškega in da je poslednje bliže svoji rešitvi.

Od skromnega števila prisotnih je žel g. predavatelj tolo priznanje. Istemu se pridružujemo z željo, da se g. predavatelj, kot sin zavedne narodne rodbine, še bolj poglubi v ta vprašanja in da jih z uspehom propagira.

CVETKO GOLAR: »NJIVA GORI«

Tiskala tiskarna »Merkur« v Ljubljani.
Cvetko Golar, naš pesnik, ki opeva — ni ga njemu enakega — našo Gorenjsko — koje zvest sin je bil in bo — je izdal za Veliko noč novo pesniško zbirko »Njiva goric«.

Zbirka pesmi je — pa saj so bile tudi vse prejšnje — visoka pesem, ki jo poje rodni grudi — poje nad vse lepi in ljubljani gorenjski zemlji.
Kot prvo je uvrstil v knjigi »Molitev« ...
»S tiho ljubeznijo glej me pred oltarjem svojim, domovina!
... Naj bom grozd, kot biser se prelivali ...
... Naj bom šumeči žitni klas v valovih ovenčanih njiv ...
... Naj bom lipa med hišami sela belega ...
... Naj se vijem do modrega neba kot dim ognjišča svetega ...
ki jo konča:

S cvetjem tvojih polj,
z udanostjo tvojih sinov,
vernih do groba,
naj bo češčena tvoja sveta podoba,
z mehki rokami
naj te objame svoboda,
zlata zora tvojih planin,
hitečih do svoda,
te odevaj
vroča ljubezen tvojih hčer
te ogrevaj!

Tej »Molitvi« sledi »Beseda o ljubezni«, ki jo goji kmet do svoje zemlje. Beri jo, pa ga boš videl, našega kmeta:

Gre na njivo neorano
z zarjo biserno ogrnjen kmet,
Z njim šume čebele zlate
na veseli jutranji polet.

In globoko orje brazde,
da mu črna zemlja zadehti,
z znojem blagoslovja grudo,
s klénim, zlatim znojem jo škropi.

Iz prsti in iz trohnobe
kljuje žito v mladi, rosní dan,
kar je grob, bo jutri zibel,
oče Bog bo zibal strn in plan.

In tako je njegova pesem slavošpev polja, solnca, svobode, ljubezni:

»Sedaj je čas,
ko nedra in naročja
mladih gospa
diše ko vijolice in jasmín —
Piše zaljubljeno pismo svoji Mariji, ki jo vprašuje:

»Kdaj na prsi, rožno valujoče,
se ti zgrudim v koprneč objem?
Kdaj bo noč ljubezni temno klila,
ko na srcu ti sladkó umrem —
Dekleta, gospe, vam je knjiga namenjena.
Lep velikonočni dar, po katerem sezite. —
Zbirko lepih pesmi dobite v vseh ljubljanskih knjigarnah.
V. D.

SPORT.

Koliko velja naslov svetovnega prvaka. Oče slavne norveške drsalke Sonje Henie je priobčil natančen račun o izdatkih za svojo hčer Sonjo, v kolikor se tičejo izobrazbe v tem sportu. Vsako krono, ki jo je izdal za trenerja, za potovanje itd., si je natančno notiral in tako je prišel končno do zaključka, da ga velja svetovno prvenstvo njegove hčere 50.000 norveških kron. Iz tega se tedaj vidi, da za dosego sportnih uspehov ne zadostuje samo talent, ampak tudi primerno napolnjena listnica, sicer se z amaterstvom ne pride daleč.

Znani angleški jokey G. Archibald je umrl v Maroku na Angleškem radi hipno nastale slabosti. Čeravno so mu takoj nudili zdravniško pomoč, ga vendar niso mogli rešiti. Zdravniki so menili, da je bila srčna slabost posledica Archibaldovega poskusa, znižati svojo težo v najkrajšem času za 7 funtov, da bi se mogel udeležiti važne dirke. Odkar se je vrnil Archibald na Angleško,

je zmagal v 180 dirkah. Največji uspeh je imel 1. 1924, ko je 52 krat zmagal. Rojen je bil v Kaliforniji in je že v svoji domovini pokazal izredne jahaške zmožnosti. L. 1911 je prišel v Nemčijo, kjer si je priboril nebroj zmag, med drugimi z Arielom nemški in s Czardašem avstrijski derby. Od 1. 1912 do 1916 je bil Archibald champion. Radi vstopa Amerike v svetovno vojno je moral zapustiti Nemčijo. Podal se je v Avstrijo, od tam pa čez Švico v Španijo. Tudi v teh deželah je jahal v velikim uspehom.

Arne Borg gre na Japonsko. V septembru se vrše v Tokiju velike plavalne tekme, ki se jih udeležijo tudi Arne Borg. Iz Australije pride kompletno moštvo s Charltonom, iz Amerike Weissmüller, Lauder in White. Splošno se sodi, da imajo Japonci, ki so šele pred kratkim dosegli velike uspehe v Australiji, največ šanc, da izrinejo Amerikance iz njih vodilne pozicije.

BORZE.

Ljubljana, 13. aprila. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 86.5 — 87, Vojna škoda 343 — 0, zastavni in komunalne Kranjske 20 — 22, Celjska posojilnica 195 — 197, Ljubljanska kreditna 150 — 0, Merkantilna 99 — 100, Pradediona 850 — 0, Kreditni zavod 160 — 170, Trbovlje 0 — 430, Vevče 130 — 0, Stavbna 55 — 65, Sešir 104 — 0. — Blago: Tendencja za les nespremenjena, enako za deželne pridelke. Zaključenih 10 vagonov lesa.

Zagreb, 13. aprila. Devize: Newyork ček 56.75—56.95, London izplačilo 276.2 do 277, Pariz izplačilo 222.75—224.75, Dunaj izplačilo 800.5 do 803.5, Berlin izplačilo 277.44 do 279.44, Praga izplačilo 168.3—169.1, Švica izplačilo 1094—1097.

Curih, 13. aprila. Beograd 9.13, Newyork 519.875, Pariz 20.36, London 25.2475, Berlin 123.2125, Milan 25.575, Varšava 58, Praga 15.40, Sofija 3.75, Bukarešta 3.20, Dunaj 73.10, Budimpešta 90.6875.

MODERNA PUTIFARKA.

Gospod Chait v Koonu, mož čegar pokle obstoji v tem, da prodaja pekmo, ki pošteno plačajo, pšenično moko, je sklenil z gospodom Polenzom kupčijo. Gospod Polenz mu je plačal z menico, ki je bila promptno protestirana. To je bila seveda za gospoda Chaita zelo fatalna stvar. Moral je poklicati sodišče na pomoč. S tem pa kljub temu ni prišel do svojega denarja. Vsi opomini, pismeni in osebni so bili zastoj. Pa je srečal gospod Chait nekega lepega večera na izprehodu popolnoma slučajno mlado, lepo soproga moža. Gospa Lidija, usmiljena, kot je ki je štela 21 pomladi. Potožil ji je neprilike, ki jih ima s protestirano menico njegovega moža. Gospa Lidija, usmiljena, kot je, je povabila gospoda Chaita, da naj jo spremlja v njeno stanovanje, češ tam bo zadeva prav hitro urejena. Res je bila zadeva jako hitro urejena, toda ne v smislu gospoda Chaita. Na veliko začudenje in grozo solidnega trgovca z moko, si je strgala gospa Lidia obleko s telesa; razmršila svoje lase, spravila posteljo v nered ter jela kričati z vsega grla, da jo hoče gospod Chait posiliti! Teater se je izbornu posrečil. Na krik gospe Lidije so planili takoj v sobo gospod Peter Polenz, njegov tast in eden od njenih prijateljev. Navalili so na gospoda Chaita, ga zgrabili ter mu grozili, da ga bodo dali takoj radi zločina, ki ga je pravkar izvršil, tabor aretirati. Toda namignili so mu, da se ne sreči kljub vsemu še lahko izogne, če jim izroči protestirano menico. Gospod Chait pa ni imel smisel za take kupčije; hotel je na policijo. Takoj za njim se je pojavila tam tudi gospa Lidija s svojimi možakarji. V silni razburjenosti je prijavila, da jo je hotel enaki židov posiliti krščansko ženo. Tode policija je bila na nesrečo gospe Lidije nekoliko nezaupljiva. In tako je prišlo, da ima sedaj gospa Lidija 8 mesecev časa, da premišljuje tih celici, če se izplača igrati vloge moderne Putifarke.

Viggo Cavling:

Školjka.

»Ne morejo biti daleč,« zamrmra Marcus Beit.

Tiho so drčali čolni po široki reki. Ob rumena orožnika sta veslala kot dva vruga. Vesla so odrivala vodo in sampan je brzel naprej. Od časa do časa se je pokazala izza oblakov luna in posrebrila valujočo vodno gladino.

Alfred je stalno videl luči na rečnem bregu. V visokih lesenih hišah, zgrajenih na koleh v vodi, je valovalo življenje kot podnevi. Godba in brenkanje strun, smeh in petje je zvenelo iz odprtih verand. Če je zdrčal čoln mimo kakega templja, so se čuli glasovi gongona in Alfred je videl, kako so padali obiskovalci templja na kolena. V prodajalnah ob reki je vladalo življenje, kakor da stoji solnce visoko na nebu. Čoln za čolnom se je pomikal ob zidu. Ljudje so vstopali in izstopali, se zabavali, smejali in prepevali. Na reki pa so pristajale in odhajale džunke. Sampani, s kitajskimi lampijoni okrašeni, so se premikali v temi in križali drug drugemu pot.

Beit je čital na Alfredovem obrazu presečenost.

»Da,« je dejal, »razlika med okcidentom in orientom je ta, da delajo tam na zapadu osem ur na dan, tu pa štiriindvajset. Ob dnevu obračuna bodo belokožci to krvavo čutili ...«

Čuli so se streljati. Streljali so na orožniškem čolnu, ki se je roparjem znatno približal. Častnik se je vlegel na trebuh in neprestano streljal, toda lopovi niso odgovarjali. Zdelo se je, kakor da bi napenjali vse sile, samo da bi srečno pobegnili.

Pretekla je ura. Čolni so že zapustili za seboj mesto in veslali ob obali tokijskega zaliva. Zadaj, v daljavi, je zakrivala obzorje silhueta mesta. Sredi nje se je dvigal k nebu ognjen stožec: tempelj na hribu Ueno je gorel še vedno.

Tu zadene zasledovalce težka nezgoda. Orožniški čoln je z vso hitrostjo zadel na skalo sredi reke. Dno čolna se je odtrgalo in čoln se je na mestu potopil. Vsaka pomoč je bila izključena. Tok je objel posadko in ostanke čolna ter oboje odnesel dalje.

Roparji so zarjuli od veselja in zavili s čolnom proti bližnjemu riževemu polju. Sedaj se niso bali ničesar več.

Na vzhodu je naznanjal svetel pramen vzhajajoče solnce; boreči se stranki sta mogli natančno pregledati nasprotno sile. Alfred je našel osem roparjev, njih samih pa je bilo le četvero.

»Moramo se boriti in umreti,« pravi Beit. Alfred krepko odrine veslo in v naslednjem trenutku skočijo štirje zasledovalci v rižovo polje.

Roparji se začudeno ozro. Kaka zabloda! Štirje proti osmim! To je vendar gotova smrt. Tega mnjenja sta bila tudi Beit in Alfred. Bila pa sta preveč razburjena, da bi jasno premislila zadevo, hotela sta le maščevati umor Bajmakova. Zato pogumno dalje!

Kaj se je zgodilo dalje, se je zdelo Alfredu pozneje, kakor da je zavito v meglo. Tu naj bo le z nekaj besedami povedano, kako je potekel boj z roparji znamenitega junijskega jutra na riževih poljih pred Tokijem.

Beit in Alfred pričeta boj z revolverskimi strelji. Dva roparja padeta. Ostali dvignejo svoje nove puške, toda smodnik se ni užgal, strelivo je bilo vlažno.

V jezi pograbi puškine cevi in zavihtijo puškina kopita v velikih krogih po zraku.

Roparji se hočejo maščevati. Nobenega usmiljenja ne čutijo do belih peov, ki so jih preganjali vso noč in ki so postreli štiri njihove tovariše. Sedaj so oni v premoči. Šest proti štirim! Smrt in pogubljenje barom! Rumeni obrazi se jim krčevito napno; približajo se v skokih. Puške imajo pripravljene k udarcu, nikelnasti nakovi se zablešče. Da, podobni so norim orjakom in palčkom, ki se dvignejo na Japonskem enkrat na leto iz vulkanskih žrel, da se napijejo krvi.

Alfred zatisne ohti. V duhu vidi pred seboj vizijo. Vidi dan, ko se bodo belo in rumenokožci zadnjič srečali na velikem bojišču: raguark, o katerem govore vse vere, dan, od katerega naprej bo na svetu prostor samo za eno pleme, za belo ali rumeno. Vidi drveti krviželjne milijone, sliši pokanje streliv. Kultura izgine vsa v enem samem trenutku. Vidi, kako objema blaznost vso zemljo, kako se bele in rumene žene in otroci drug drugega grizejo, dokler ne poginejo vsi in končno, kako plove zemlja, neobljudena od ljudi in zavita v krvavo meglo skozi eter.

Kako strašno! Roparji so že tu. Pokoli naj se prične!

(Dalje.)

IVAN JAX IN SIN
Ljubljana, Gosposvetska c. 2.
Šivalni stroji

lahorna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. 15-letna garancija. Vozenje se poučuje pri nakupu brezplačno. Pisalni stroji »ADLER«. Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Kayser, Styria, Waffelnrad (orožno kolo). Pletilni stroji vedno v zalogi. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. Daje se tudi na obroki. Ceniko franke in zastoni.

Za jugoslovanski patent štev. 2237 od 1. oktobra 1923 na:

»Izboljšanja na vratilskih sklopkah« (»Achsenkupplung«)

se iščejo kupci ali odjemalci licenc.

Cenj. ponudbe na: ing. Milan Šuklje, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7.

Zobni atelje

Pavla Marija Kocjančič

vsled odhoda od 13. t. m. do 1. maja zaprt.

MALI OGLASI

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Simon Klimek, LJUBLJANA.

Šelenburgova ulica št. 6 de po najnovejši modi izdeluje obleke za gospodine zmernih cenah. V zalogi ima vedno najboljše češko in angleško sukno.

Oddajo se

s 1. julijem t. l. 3 sobe, primerne za zdravnik ali za pisarne. Naslov pove uprava lista.

Zastoj - spalno sobo

novo kompletno dobite pri tomboli »Dom ubogih« na velikonočni ponedeljek. — Srečke v trafikah ali združni pisarni »Mojmir«. Maribor, Koroška c. 10-I.

Premog - čebin

Walfava 1/II. Telef 11

Kontoristinja

samostojna moč, večša knjigovodstva, košposodence, stenopisja in strojepisja, išče službo. Ponudbe prosi na upravo lista pod značko »Večletna praksac«.

Najpripravnější darila za Veliko noč so

Josip Petelinca

šivalni stroji in kolesa

Znamke GRITZNER, ADLER, PHONIX s prostim tekom (Freilauf), pneumatika, olje ter posamezni deli (najnovejša opreme). Edino le v Ljubljani, blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Telefon 2913. Najnižje cene, tudi na mesečna odplačila.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. Telefon štev. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstr.

Širite »Narodni Dnevnik«!